

Arkadaş! Mâlik-i Hakiki'den gaflet, nefsin firavunluğuna sebep olur.

Arkadaş! Tahte'l-arz yaptığım hayalî bir seyahatte gördüğüm bazı hakikatleri zikredeceğim:

Birinci Hakikat: Arkadaş! Mâlik-i Hakiki'den gaflet, nefsin firavunluğuna sebep olur. Evet, taht-ı tasarrufunda bulunan bütün eşyanın Mâlik-i Hakiki'sini unutan, kendisini kendisine mâlik zannederek hâkimiyet tevehhümünde bulunur. Ve başkaları da bilhassa esbabı kendisine kıyas ile hâkim ve mâlik defterine kaydeder. Ve bu vesile ile Allah'ın mülkünü, malını kendilerine taksim ederek ahkâm-ı İlahiyeye karşı muaraza ve mübarezeye başlar.

Halbuki Cenab-ı Hak tarafından insanlara verilen benlik ve hürriyet, uluhiyet sıfatlarını fehmetmek üzere bir vâhid-i kıyasî vazifesini görüyor. Maalesef sû-i ihtiyar ile hâkimiyet ve istiklaliyete âlet ederek tam bir firavun olur.

Arkadaş! Bu ince hakikat, tam vuzuh ve zuhuruyla şöyle bana göründü ki: Gaflet suyu ile tenebbüt eden benlik, Hâlık'ın sıfatlarını fehmetmek için bir vâhid-i kıyastır. Çünkü insanlar görmedikleri şeyleri kıyas ve temsiller ile bilirler.

Mesela, bir adam Cenab-ı Hakk'ın kudretini anlamak için bir taksimat yapar: "Buradan buraya benim kudretimdedir, bundan o yanı da onun kudretindedir." diye vehmî bir çizgi çizmekle meseleyi anlar. Sonra mevhum haddi bozar, hepsini de ona teslim eder. Çünkü nefis, nefsine mâlik olmadığı gibi cismine de mâlik değildir. Cismi ancak acib bir makine-i İlahiyedir. Kaza ve kader kalemiyle kudret-i ezeliye (bir cilveciği) o makinede çalışıyor.

Binaenaleyh insan o firavunluk davasından vazgeçmekle, mülkü mâlikine teslim etsin, emanete hıyanet etmesin! Eğer hıyanetle bir zerreyi nefsine isnad ederse Allah'ın mülkünü esbab-ı camideye taksim etmiş olacaktır.